

Joanna Joachimiak-Prażanowska

Efemerydy w „Tygodniku Ilustrowanym”
(1924-1928)

Po odzyskaniu w 1918 r. przez Polskę niepodległości zaczynają powstawać towarzystwa poświęcone językoznawstwu (przed rokiem 1918 jedyną instytucją całkowicie zajmującą się tą dziedziną nauki była Komisja Językowa Akademii Umiejętności z siedzibą w Krakowie). W roku 1920 utworzono tam Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego, pod przewodnictwem Jana Rozwadowskiego, jednak najważniejszą osobą, zarządzającą tą instytucją naukową, był Kazimierz Nitsch. Towarzystwo prowadziło działalność wydawniczą, publikując dwumiesięcznik „Język Polski”. Objęło ono „szerokie kręgi osób zainteresowanych sprawami języka polskiego, głównie z kół nauczycielskich, a geograficznie sięgało na cały obszar państwa okresu międzywojennego” (Safarewicz 1982: 210). Jak podkreśla M. Szymczak,

„Odzyskanie niepodległości w 1918 roku – było bardzo ważnym wydarzeniem w dziejach narodu polskiego. Zakończył się długi, trwający 123 lata okres niewoli, prześladowań, upokorzeń. Jednym z najważniejszych czynników integrujących nasze życie narodowe w okresie niewoli był język. Walka o zachowanie języka była jednoznaczna z walką o zachowanie polskości. Wraz z odzyskaniem niepodległości otworzyła się nowa doba zorganizowanej troski o rozwój języka narodowego.” (1982: 17)

W dwudziestoleciu międzywojennym w Warszawie powstało Towarzystwo Poprawności Języka Polskiego (później Towarzystwo Kultury Języka). Jego organem prasowym od 1932 r. był „Poradnik Językowy”, wydawany przez W. Doroszewskiego. Celem tego miesięcznika było „nawiązanie ściślejszej współpracy nie tylko z nauczycielami stolicy, lecz także z dziennikarzami i pracownikami wydawnictw” (Safarewicz 1982: 210).

O konieczności wyzbycia się najbardziej rażących naleciałości językowych – u progu niepodległości – tak pisał Aleksander Brückner:

„Nowo powstałemu państwu polskiemu życzymy, aby tej nadmiernej pstrocinny językowej nie cierpiało, nie hodowało dalej, aby dbało i w życiu codziennym, nie tylko w piśmie (którego wysłowienie o wiele schludniejsze bywa), o jaką taką czystość i poprawność, aby szkole własnej tę pieczę gorliwie zlecało, co z szkoły i w życie wejdzie, czy prędzej, czy później.” (1917: 5)

Do najważniejszych osiągnięć Polski niepodległej zaliczyć można powstanie polskiej szkoły i udostępnienie polskiej książki. M. Szymczak pisze:

„Jakkolwiek poziom ówczesnej szkoły powszechnej był bardzo niski — a dostęp do szkoły średniej i wyższej bardzo ograniczony, to jednak polska szkoła i polska książka w dużym stopniu przyczyniły się do integracji narodowej i językowej ówczesnych Polaków, do przewyciężenia smutnych pozostałości po dawnych zaborach.” (1982: 17)

Do naleciałości najczęściej spotykanych w polszczyźnie okresu międzywojennego (poza leksyką znaną ze starszych epok rozwojowych języka polskiego) zaliczyć można zjawiska językowe powstałe pod wpływem języków obcych, głównie rosyjskiego, ale także francuskiego czy niemieckiego.

W niniejszym opracowaniu chciałabym omówić swoiste słownictwo osobliwe, a mianowicie leksykę efemeryczną.

Po materiał językowy sięgnęłam do „Tygodnika Ilustrowanego”, powszechnie znanego czasopisma, które wychodziło w Warszawie od roku 1859. Każdy numer liczył 22 strony (z wyjątkiem 1924 r. – 16 stron)¹. Rocznik podzielony był na dwa półrocza; każde z nich opatrywano oddzielnym spisem treści. Wysokości nakładu nie wskazywano. Tygodnik prowadził 2 zasadnicze działy: literacki i ilustracyjny. Poza licznymi artykułami o tematyce społecznej, politycznej i literackiej sporo miejsca zajmowały ilustracje. W badanym okresie funkcję redaktora naczelnego „Tygodnika Ilustrowanego” pełnił znany poeta, publicysta i krytyk literacki Zdzisław Dębicki (zob. EP PWN).

¹ Strony liczone od pierwszego do ostatniego numeru w sposób ciągły tak, że nr 52 np. z 1925 r. kończył się na 1060 stronie.

Osobliwości językowe wyekscerpowałam z pięciu roczników czasopisma, mianowicie 1924-1928. Do grupy wyrazów efemerycznych zakwalifikowałam jednostki rzadko spotykane oraz słabo udokumentowane cytatami w słownikach języka polskiego. Jak wynika z danych słowników i innych przejranych źródeł, funkcjonowały one w polszczyźnie bardzo krótko, głównie właśnie w dwudziestoleciu międzywojennym. Zostały one zarejestrowane co najwyżej w jednym słowniku definicyjnym języka polskiego (SW lub SIJP) albo też poświadczone w SJPD z jedną ilustracją lub w ogóle bez przykładu. Niżej – w kolejności alfabetycznej – prezentuję zebrany materiał językowy. Ze względu na brak miejsca omawiam go dość pobieżnie, podając najczęściej tylko podstawowe informacje zawarte w słownikach.

akceleracja ‘przyspieszenie’: [...] należy na następnym kilometrze za pomocą umiejętnej akceleracji i zmiany biegów osiągnąć maksymalną chyżość – 25/31/619²; z łac.; notuje jedynie SW³ z kwalif. mało używ. (cyt. z J. I. Kraszewskiego);

ambrazura ‘otwór strzelniczy w obwarowanym lub opancerzonym miejscu, np. w murze, schronie, umożliwiający prowadzenie ognia i obserwacji’: [...] 3 maja [...] odbywa się rewja wojsk. Wtedy baszty i fosy, strzelnice i ambrazury wspominają czasy młodości [...] – 25/27/534; z franc.; SW, SIJP (fig.), SJPD (przest.);

ankieta ‘konferencja rzeczoznawców’: W [...] 1919 r. zwołał Rząd ankietę międzyministerjalną⁴ [...] – 24/10/157; Ankieta po trzydniowych obradach ustaliła następujący program: [...] – 24/10/157; z franc.; rejestruje SW: ‘komisja śledcza, grono rzeczoznawców’; w SIJP ‘grono osób wyznaczonych do zbadania jakiej sprawy’, w SO niepopr.; SJPD nie notuje znaczenia;

aplika ‘przedmiot o charakterze motywu ornamentacyjnego przymocowany do czegoś dla ozdoby’: Śród sreber widniały rzadkie filigrany weneckie, przy nich brązowe patery, pająki, aplika – 28/40/750; z franc. lub łac.; rejestracja w SJPD; w SJPSz: **1.** ‘element dekoracyjny z odmiennego materiału przymocowany do zdobionego przedmiotu’, **2.** ‘świecznik przyścienny z XVIII w. i z okresu empiru, zwykle z tarczą metalową lub lustrzaną odbijającą światło; niewielkie zwierciadło przyścienne oprawione w drewniane złożone lub malowane ramki, modne w okresie rokoka’;

² Liczby oznaczają kolejno: rok wydania „Tygodnika Ilustrowanego”, numer, stronę.

³ Rozszyfrowanie skrótów znajduje się na końcu artykułu.

⁴ Zachowuję ortografię i interpunkcję oryginału.

asambl ‘zebranie towarzyskie, biesiada, bal’: [Pies] Trzymał pilnie kompanję na asamblach [...] łasząc się do stóp Mecenasa – 24/46/751; z franc.; w SL i SWil brak hasła, w SW i SIJP *asamble*; w SJPD z oceną daw. (cyt. m.in. z E. Orzeszkowej i J. I. Kraszewskiego);

bad (*bady?*) ‘miejscowość kąpielowa, uzdrowisko’: [...] bywalcy Paryża i różnych kontynentalnych „badów” pamiętają [...] postać starszego [...] pana [...], jak chadzał i wypoczywał [...] – 25/34/675; z niem.; w SW tylko w lm.: *bady* ‘kąpiele, miejsca kąpielowe’ – żart.; SIJP nie podaje; *bad* w SJPD przest.;

badyl ‘wysoki chłopak’: Dowiedzieliśmy się, że [...] długowłose badyl – [jest] aptekarskim pomocnikiem – 24/1/12; tego przenośnego użycia słowniki nie notują;

brazier ‘niewielki piec, w którym pali się koksem, lub kosz metalowy wypełniony rozżarzoną koksem, ustawiany w zimne dni na ulicach, przystankach’: [...] u wylotu ulicy, jarzyły się skrawo węgle, żarzące się w brazerach przekupek, co gotowały dla siebie wieczrę – 25/36/727; w słownikach języka polskiego brak hasła; z ang. (por. *brazier*);

bujowisko ‘coś rozbujanego’: Z pod szyfrowej ławicy chmur po bujowisku koloru mory leje się rzeka [...] – 25/30/594; notuje jedynie SJPD jako indywidualizm (cyt. z S. Żeromskiego);

człapak ‘obszerne obuwanie spadające z nóg’: Chcieliśmy także oglądać kalosze delegacji. Koło obszernych, rozdeptanych człapaków, stało kilka damskich łupinek [...] – 24/1/12; rejestruje SW; w SIJP w lm. z odsyłaczem do *szłapak*;

dom ludowy ‘wiejski dom kultury’: Naród z wielkim [...] poświęceniem [...] buduje wspaniałe muzea, teatry, banki i domy ludowe [...] – 25/28/555; zapis tylko w SJPD: ‘budynek służący celom kulturalno-oświatowym w byłym zaborze austriackim w XIX-XX w. oraz w okresie dwudziestolecia międzywojennego’;

dookolny ‘znajdujący się dookoła, otaczający ze wszystkich stron’: Twierdza hradecka była obwarowana, a okopy jej i dookolne fosy wodą zapełnione [...] – 28/30/562; SW zna jedynie formę *dokolny*; w SJPD bez kwalif. (cyt. m.in. z B. Leśmiana, L. Staffa, P. Gojawiczyńskiej);

drabiniak ‘wóz drabiniasty’: Już się ładują na stojące szeregiem drabiniaki... – 28/30/557, Rezolutna Giga pierwsza wydobywa się z drabiniaka [...] – 28/30/558; słowniki definicyjne języka polskiego nie rejestrują (tylko w PSWP⁵ ‘wóz konny drabiniasty [...]’ jako pot., reg.);

⁵ T. IX (1996 r.).

hidropatja ‘leczenie zimną wodą, wodolecznictwo’: A Krynica [...] otuliła się w mgły, by wróciwszy do swych borowin i hidropatji, zapijać swój smutek [...] – 27/10/195; z grec.; rejestracja w SW z odesłaniem do *hidroterapia*; notuje SIJP, w SJPD i SJPSz brak hasła;

italski ‘odnoszący się do współczesnych Włoch; włoski’: A zaś na ścianach: skarb wojennych mężów [...] wiszą [...] blachy italskie, niemieckie [...] – 25/29/569; w SWil z uwagą: „od Italji, włoski”; SIJP nie podaje; w SJPD bez ograniczenia;

kolisko ‘to, co przypomina płaszczyznę koła, co otacza coś dookoła; okrąg’: Chutor [...] wyglądał jak rzeka płynąca na niezmiernym kolisku mórz [...] – 25/16/318; SW (cyt. tylko z A. Mickiewicza i H. Sienkiewicza) i SIJP odsyłają do *koło*; podaje SJPD;

kostjumerja ‘pomieszczenie, w którym przechowuje się kostiumy teatralne; pracownia kostiumów, kostiumernia’: [...] kino pokrywa deficyty teatru. [...] nie staliśmy na wysokości ani pod względem repertuaru, ani sił. Chodziło głównie o skompletowanie kostjumerji – 25/27/536; z franc.; w SIJP i SW bez kwalif. i bez cyt.;

kris ‘sztylet malajski o wężkowatej klindze, zakończonej ostrym szpicem i bogato zdobionej rękojeści’: Widzimy tam „krisy” skałkowe, pistolety, toporki [...] – 24/23/383; z malaj.⁶; rejestracja w SJPD (bez cyt.)⁷;

latyński ‘odnoszący się do starożytnych Rzymian; romański, łaciński’: Jest w tem człowieku jakaś latyńska lotność i nienasycony głód pracy [...] – 24/38/621; z łac.; w SJPD z kwalif. rzad., książk.; w PSWP rzad.;

ładowiec ‘człowiek przebywający stale na łądzie, mieszkaniec łądu’: [...] wszystkie bloki, szlup-belki, liny [...] wydają [...] niezrozumiały dla ładowca gwizd – 25/30/593; zapis w SW i SIJP; w SJPD z kwalif. rzad. (cyt. jedynie z A. Brücknera – SEJP);

łupinka ‘mały but damski’: Chcieliśmy także oglądać kalosze delegacji. Koło obszernych, rozdeptanych człapaków, stało kilka damskich łupinek [...] – 24/1/12; w tym znaczeniu słowniki nie notują⁸;

rezonerstwo ‘mówienie, rozprawianie o czymś z dużą pewnością siebie, moralizowanie, pouczanie’: Gdyby sztuce Grubińskiego odjąć jej rezonerstwo, jej dowcipy, polot i gładkość słowa, przestałyby teatralnie

⁶ Këris.

⁷ W znaczeniu ‘sztylet malajski albo indonezyjski, zwykle o wężkowatej klindze z bruzdami i dwoma ząbkowanymi ostrzami’ (SWOiZO).

⁸ Może jest to twór indywidualny, luźne skojarzenie: *pantofelki* → *czótenka* → *łódeczki* (por. ros. *лобочки* ‘czótenka’) → *łupinki*?

istnieć – 24/1/9; z franc. (por.: rezon)⁹; zapis w SJPD (cyt. z E. Orzeszkowej, A. Brücknera, „Nowej Kultury” 1955, „Pamiętników Literackich” 1955) i PSWP;

saneczkować się ‘jeździć na sankach’: [...] przychodzi [...] wygłodniała po długim saneczkowaniu się młodzież – 24/10/163; w SIJP saneczkować ‘używać sportu saneczkowego’; w SJPD *saneczkować* w znaczeniu ‘jeździć na saneczkach sportowych lub dziecinnych’ z kwalif. rzad.;

tank ‘czołg’: Niebawem ma być wprowadzony nowy rodzaj sportu: jazda na nartach za tankami i samochodem [...] – 24/11/175; SW nie rejestruje¹⁰, podaje SIJPAr, odsył. do *czołg*, w SJPD przest. (jedyne cyt. z A. Słomskiego, późny, z 1951 r.); z ang.: *tank*¹¹; zapis wśród odchodzącego słownictwa w NieDaj 314; z międzywojennego Wilna podaje JoWE 122¹²;

współdzielczy ‘spółdzielczy’: Pierwsze Chrześcijańskie Współdzielcze Stow. Krawców w Warszawie – 24/50/824; równoległe poświadczenie pochodzi z kresów pn.-wsch. (JoKW, JoWE 123); SW nie notuje; *współdzielczy*, *spółdzielczy* w SIJPAr jako oboczniaki; *współdzielczy* w SJPD z kwalif. przest. (2 cyt.: z 1924 i 1926 r.) i odsył. do *spółdzielczy*; efemeryczna postać wyrazu *spółdzielczy* (ze względu na obecność archaicznego przedrostka *współ-*, wycofywanego w pierwszych dziesięcioleciach XX w.); por. *współdzielnia*;

współdzielnia ‘spółdzielnia’: [...] Składnica przemieniła się na typową spółdzielnię pod nazwą: Składnica Towarowa [...] – 24/10/162; zapis tylko w SIJPAr; równoległy przykład z kresów pn.-wsch. w JoKW; z powojennej prasy wileńskiej podaje MędJP-II 456; zob. *współdzielczy*;

zielenisty ‘zielonej barwy, zieleniejący’: [...] chadzał i wypoczywał na tle zielenistych alei – 25/34/675; w SW ‘pełen jaskrawej zieleności’

⁹ W wydawanym w Warszawie „Tygodniku Ilustrowanym” wyraz ten mógł być jednak pożyczką z języka rosyjskiego (por. *резонёрство* ‘ts.’).

¹⁰ Mimo że nazwa ta pojawiła się w czasie I wojny światowej („wyraz *tank* zastosowany został jako określenie czołgu dla wprowadzenia Niemców w błąd co do nowego rodzaju broni” – SWOWN). Przykład z „Tygodnika Ilustrowanego”, podobnie jak ze znanego mi „Kurierza Wileńskiego” z 1924 r., wydaje się być najwcześniejszym potwierdzeniem funkcjonowania w polszczyźnie wyrazu *tank*.

¹¹ Używane przez redaktorów powojennej prasy wileńskiej, jednak raczej pod wpływem ros. *танк*, por. zapis w TSRJa (Mędelska 1999: 140-141; Mędelska 2000: 430). W ros. wyraz ten pojawił się po roku 1916, najpierw jako określenie czołgu angielskiego (także w postaci *танк*). W słownikach rejestrowany od 1926 r. (IES). Do dziś pozostaje jedynym określeniem czołgu (tak też w biał. i ukr.)

¹² W warszawskim „Tygodniku Ilustrowanym” rosyjskie pochodzenie wyrazu *tank* także jest prawdopodobne.

(Zieleniste pola – z F. Bobrowskiego, zmarłego w 1846 r.); w SIJP z odsyłaczem do *zielisty* ‘pełny ziół, okryty ziołami, obfitujący w zioła’; w SJPD – rzad. (cyt. za SW).

W poddanych ekscerpcji rocznikach 1924-1928 warszawskiego „Tygodnika Ilustrowanego” wystąpiło 27 jednostek efemerycznych. Liczba ich wystąpień tekstowych nie była duża (łącznie interesujące nas osobliwości pojawiły się 29 razy), w zgromadzonym materiale językowym dominowały poświadczenia jednokrotne. Nieco większą frekwencją odznaczały się tylko 2 leksemy: *ankieta* (2 cyt.) i *drabiniak* (2 cyt.).

Do wyrazów nietrwałych, jednodniowych, takich, które szybko, niemal bez śladu przeminęły należy wiele zapożyczeń. W naszym ekscerpcie mamy 13 takich efemeryd. Walka z naleciałościami obcymi, znamieną dla okresu porozbiorowego, doprowadziła do zastąpienia zbędnych pożyczek wyrazami rodzimymi. Efemerydy to często także warianty (fonetyczne, słowotwórcze) wyrazów będących w powszechnym obiegu. Z czasem wycofują się, ustępując miejsca postaciom odznaczającym się większą frekwencją.

Należy podkreślić, że kilka spośród omawianych jednostek funkcjonowało w badanym okresie na kresach północno-wschodnich (*tank*, *współdzielczy*, *współdzielnia*), a niektóre z nich utrzymują się na tych terenach do dziś i rejestrowane są w powojennej polszczyźnie wileńskiej (*tank*, *współdzielnia*).

Wykaz skrótów bibliograficznych

- JoKW – Joachimiak-Prażanowska J., *Regionalne cechy północnokresowe w „Kurierze Wileńskim” (1924-1939)* – maszynopis rozprawy doktorskiej przygotowanej w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Lingwistyki Stosowanej Akademii Bydgoskiej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Jolanty Mędelskiej, obronionej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w 2002 r.
- JoWE – Joachimiak-Prażanowska J., 2005: *Wyrazy efemeryczne i marginalne w „Kurierze Wileńskim” (1924-1939)*, „Linguistica Bidgostiana” II, s. 117-127.
- MędJP-II – Mędelska J., 2000: *Język polskiej prasy wileńskiej (1945-1979)*. T. II: *Lata 1945-1959*, Bydgoszcz.
- NieDaj – Handke K., Popowska-Taborska H., Galsterowa I., 1996: *Nie dajmy zginąć słowom. Rzecz o odchodzącym słownictwie*, Warszawa.

Wyjaśnienie skrótów słowników

- EP PWN – *Encyklopedia powszechna PWN*, red. W. Kryszewski, Warszawa 1983.
- ESJPBa – Bańkowski A., *Etymologiczny słownik języka polskiego*, t. 1-2, Warszawa, 2000.
- IES – Черных Р.Я., *Историко-этимологический словарь современного русского языка*, т. 1-2, Москва 1994.
- PSWP – *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, red. H. Zgółkowa, t. 1-50, Poznań 1994-2005.
- SEJP – Brückner A., *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa, 1993.
- SIJP – *Michała Arcta Słownik ilustrowany języka polskiego*, Warszawa 1916.
- SIJPaR – *Michała Arcta Słownik ilustrowany języka polskiego*, Warszawa 1929.
- SJPD – *Słownik języka polskiego*, red. W. Doroszewski, t. 1-10, Warszawa 1958-1968.
- SJPSz – *Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, t. 1-3, Warszawa 1978-1981.
- SL – Linde S. B., *Słownik języka polskiego*, t. 1-6, Warszawa 1807-1814.
- SO – Szober S., *Słownik ortoepiczny. Jak mówić i pisać po polsku*, Warszawa 1937.
- SW – Karłowicz J., Kryński A. A., Niedźwiedzki W., *Słownik języka polskiego*, t. 1-8, Warszawa 1900-1927.
- Swil – Zdanowicz A. i in., *Słownik języka polskiego*, Wilno 1861.
- SWOiZO – Kopaliński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, Warszawa 2002.
- SWOWN – *Słownik wyrazów obcych. Wydanie nowe*, red. E. Sobol, Warszawa 1995.
- TSRJa – Ушаков Д.Н. (ред.), *Толковый словарь русского языка*, т. 1-4, Москва 1935-1940.

Bibliografia

- Brückner A. 1917: *Walka o język*, Lwów.
- Mędelska J. 1999: *Język „Prawdy Wileńskiej”. Północnokresowa polszczyzna kulturalna w początkach sowietyzacji Wilna i Wileńszczyzny*, Bydgoszcz.
- Mędelska J. 2000, *Język polskiej prasy wileńskiej (1945-1979)*. T. 2. *Lata 1945-1959*, Bydgoszcz.
- Safarewicz J. 1982: *Polskie towarzystwa językoznawcze i polskie czasopisma językoznawcze*, [w:] *Język i językoznawstwo polskie w sześćdziesięcioleciu niepodległości (1918-1978)*. *Materiały konferencji naukowej*, Warszawa, 25 października 1978, red. J. Rieger, M. Szymczak, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź, s. 209-212.

Szymczak M. 1982: *Język polski w sześćdziesięcioleciu naszej niepodległości (1918-1978)*, [w:] *Język i Językoznawstwo polskie w sześćdziesięcioleciu niepodległości (1918-1978). Materiały konferencji naukowej, Warszawa, 25 października 1978*, red. J. Rieger, M. Szymczak, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź, s. 17-35.

Ephemeral lexical items in „Tygodnik Ilustrowany” (1924-1928)

Summary

This paper presents ephemeral lexics being in use in the interwar Polish language. The analysis has covered peculiar vocabulary noted down from the „Tygodnik Ilustrowany”, a paper published in Warsaw in the years 1924-1939. Peculiar words are listed in a form of a dictionary with quotes of textual illustrations, together with the information about those lexical items (most often scarce), given in the dictionaries of Polish. The author excerpted 27 ephemeral words. Among this lexics a significant percentage covers the borrowings from foreign languages. They are Latinisms, Gallicisms and Germanisms, which as soon as after the post-partition period were being eliminated from circulation.

Joanna Joachimiak-Prażanowska, dr nauk humanistycznych, adiunkt w Katedrze Badań nad Bałtycko-Słowiańskimi Kontaktami Językowymi w Instytucie Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Ukończyła Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Bydgoszczy. Doktoryzowała się na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (2002) na podstawie rozprawy *Regionalne cechy północnokresowe w Kurierze Wileńskim (1924-1939)* – promotor: prof. zw. dr hab. Jolanta Mędelska. Zainteresowania naukowe: rusycystyka i polonistyka, zwłaszcza polszczyzna wileńska okresu międzywojennego, leksykologia, leksykografia, język prasy. Opublikowała pracę *Послевоенные русизмы в вильнюсском журнале для женщин за 1976 год* (Toruń 1996) oraz siedemnaście artykułów naukowych m.in. w „Poradniku Językowym”, „Acta Baltico-Slavica”, „Linguistica Bidgostiana”, a także w pracach zbiorowych m.in. *Język i kultura na pograniczu polsko-ukraińsko-białoruskim* (we współautorstwie), *Język, historia, polityka. Prace Komisji Językoznawczej Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego*.